

Mångprofessionell yrkespraxis förutsätter mångprofessionell utbildning

DEN MÅNGPROFESSIONELLA VISIONEN

Färdigheter i mångprofessionellt arbete förutsätts bland professionella inom social- och hälsovården. Nationella program som Kaste I (STM 2008) och Kaste II (STM 2012) samt ny och kommande lagstiftning inom social- och hälsovården, t.ex. Hälso- och sjukvårdslagen, Socialvårdslagen, Dagvårdslagen betonar det mångprofessionella arbetsättet som en lösning på framtida utmaningar. I Kaste-programmet (STM 2012) sägs bland annat att ”Modeller utarbetas och förankras för att främja personalens delaktighet i att förbättra processerna. Ett mångprofessionellt sätt att arbeta och gemensamt ansvar utvecklas hos personalen i syfte att trygga en smidig klientservice”. Vad innebär det här i praktiken? Hur svarar man på de uttalade behoven att stöda professionella att utveckla en kompetens i mångprofessionellt arbete?

Barns och familjers välmående är ett aktuellt tema och därför kontextualiseras artikelns diskussion där. Inom den politiska samhällsdebatten diskuteras förmåners vara eller icke vara.

I samhället kan man skönja två parallella fenomen som delvis står i konflikt med varandra. Samtidigt som man eftersträvar en ökad klientcentrering krävs en allt större kostnadseffektivitet. Ett sätt för att uppnå båda målen är att koncentrera servicen för barn och familjer till exempelvis familjecenter (Hastrup m.fl. 2013).

Nedskärningar i servicesystemet överför ansvar på den enskilda individen, som därmed förutsätts ha kännedom om serviceformer. Detta kräver en medvetenhet och beredskap till handling hos den enskilda konsumenten. Då servicepusslet blir mera komplicerat har barnfamiljer kontakt med många serviceproducenter. Kan inte alla parter samverka och agera samstämmigt uppnås varken klientcentrering eller kostnadsinsparingar.

DEN MÅNGPROFESSIONELLA KOMPETENSEN

Kompetens i mångprofessionellt arbete uppstår inte av sig själv. Kompetensen, som består av kun-

skap, färdigheter samt ett etiskt förhållningssätt bör utvecklas redan under yrkesutbildningen.

Det mångprofessionella arbetsättet är ett för- enande perspektiv inom social- och hälsovårdsut- bildningen i Yrkeshögskolan Novia. Utbildningen inom social- och hälsovård förverkligas utgående från en hållbar, mångprofessionell pedagogisk modell. Läroplanen innehåller både yrkesspecifi- ka och mångprofessionella kompetenser. En säkerhet i den egna yrkesrollen kombineras med respekt för andra professioner. Den mångprofes- sionella kompetensen utvecklas inte genom att studerande lär sig sida vid sida exempelvis i sam- ma föreläsningssal. Det centrala är att studerande lär sig med, av och om varandra i syfte att ut-veckla samarbetsfärdigheter samt social- och häl- sovårdens kvalitet (Carpenter och Dickinson 2008).

För att främja det klientcentrerade arbetsät- tet implementeras ett resursförstärkande perspek- tiv. Det innebär att flytta fokus från negativitet och elände till ett förhållningssätt som inger framtidstro och hopp. Detta i sin tur frigör och skapar kraft och resurser hos individen (Juslin 2012, Vaartio-Rajalin 2012).

Den hållbara, mångprofessionella pedagogis- ka modellen utvecklades i samarbete mellan stu- derande, lärare och yrkesverksamma. Arbetet baserades på forskningsresultat samt prognoser och visioner om social- och hälsovårdens framtid. Läroplanernas innehåll är konkretiserat utgående från branschens centrala utvecklingsbehov. Det pedagogiska förverkligandet följer ett etiskt ma- nifest där klientcentreringen betonas framom stu- derandes individuella inlärningsbehov. Arbetet för klientens bästa är och förblir således utbild- ningens kärna. Det etiska manifestet uttalar vär- degründen med fokusering på samarbete, förtro- endefulla relationer samt egenkontroll. Förutom den gemensamma värdegrunden kräver den peda- gogiska modellen en koordinerad tidsanvändning samt ett dynamiskt lärarteam. Det behövs vilja att utveckla den egna professionen samtidigt som det finns möjlighet att i ett tryggt arbetsklimat

utmana sig själv och andra att arbeta med tidigare okända arbetssätt. (Juslin m.fl. 2013).

DEN MÅNGPROFESSIONELLA PRAXISARENAN

Då studerande med kompetens i mångprofessionellt arbete möter branschens verklighet, upplever de ofta besvikelse och frustration över den traditionellt organiserade servicestrukturen. Arbetslivet är inte redo (Davidsson m.fl. 2013).

Diskrepansen mellan samhällliga strategier och yrkespraxis samt mellan yrkespraxis och utbildning behöver synliggöras. I många fall finns ett skenbart mångprofessionellt arbetssätt. Social- och hälsovårdssektorn sammanslås och förvaltningen förenas. Yrkesgrupper placeras i samma byggnad, exempelvis i familjecenter.

Klienternas servicebehov ökar och blir mer komplicerade. Verksamheten fortsätter trots det i invanda spår där de yrkesverksammars vardag präglas av kampen mot tids- och resursbrist. Nya samarbetsformer är svåra att implementera och

motivationen minskar i takt med vardagens ökande krav på effektivitet.

Det behövs en gemensam syn på vad det mångprofessionella arbetet är och hur det utförs. Det är också viktigt att inse att det mångprofessionella arbetssättet förutsätter en förändringsprocess som kräver beredskap att omvärdera såväl attityder som invanda strukturer och rutiner. Förändringsarbetet kräver också ett strategiskt ledarskap med förankring i och förståelse för flera yrkesgruppers kontext.

Vi efterlyser äkta engagemang för att utveckla mångprofessionell yrkespraxis inom social- och hälsovården. Just nu då framtiden är turbulent är det synnerligen viktigt att ingjuta hopp och framtidstro. Vi är övertygade om att man trots stora utmaningar kan arbeta resursförstärkande för barns och familjers bästa. Att främja och ge verksamhetsförutsättningar för förändringsarbete är varje samhällspåverkars och beslutsfattarens ansvar.

LITTERATUR

Carpenter J, Dickinson H. Interprofessional education and training. The Policy Press, Bristol 2008.

Davidsson S, Juslin E, Liljeröth P. Interprofessional Collaboration for the Children and Families through Interprofessional Professional Education. 2013.

Konferenspaper presenterat vid 2013 Nordic Family Centre Conference. Publiceras i oktober.

Hastrup A, Hietanen-Peltola M, Jahnukainen J, Pelkonen M. (toim.) Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen uudistaminen. Lasten Kaste-kehittämistyöstä pysyväksi toiminnaksi. THL Raportti 3/2013.
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/104345/THL_RAP2013_003_verkko.pdf?sequence=1 [Läst 15.5.2013]

Juslin E. Byte av berättelser. Resursförstärkande socialt stöd i ett virtuellt diskussionsforum för föräldrar. Novia publikation och produktion, Vasa 2012.
http://www.novia.fi/assets/filer/forskning-och-utveckling/publikation_och_produktion/byte-av-berattelser.pdf [Läst 6.9.2013]

Juslin E, Liljeröth, P, Vaartio-Rajalin H. Resursförstärkande mångprofessionell yrkespraxis; social- och hälsovårdsutbildning i utveckling. Novia publikation och produktion, Vasa 2013. Publiceras i oktober.

STM. Nationella utvecklingsprogrammet för social- och hälsovården (Kaste) 2008-2011. Helsingfors 2008.
http://www.stm.fi/sv/publikationer/publikation/-/_julkaisu/1063225 [Läst 6.9.2013]

STM. Det nationella utvecklingsprogrammet för social- och hälsovården (Kaste) 2012-2015. Helsingfors 2012.
http://www.stm.fi/sv/publikationer/publikation/-/_julkaisu/1578410 [Läst 6.9.2013]

Vaartio-Rajalin H. Asiakaskeskeinen kuntouttava työnote – kestävä O.T.E elämästä. Projektikuvaus ja mallintaminen. ProTerveys 2012;2:32-34.

SUSANNE DAVIDSSON

*PM, barnträdgårdslärare, lektor
Yrkehögskolan Novia*

EVA JUSLIN

*PL, specialsocialarbetare, avdelningschef,
programansvarig lektor Yrkehögskolan Novia*

PIA LILJERÖTH

*PD, barnmorska, överlärare
Yrkehögskolan Novia*